

Manisa Turgutlu Çaldağı Yeraltı Varlıklarımız ve Sürdürülebilir Yaşam Paneli Sonuç Bildirgesi

TEMA Vakfı ve TURÇEP (Turgutlu Çevre Platformu) tarafından 15 Nisan 2010 tarihinde Manisa Turgutlu Ticaret Borsası'nda Yeraltı Varlıklarımız ve Sürdürülebilir Yaşam Paneli düzenlendi. Panelde il genelindeki üretici birlikleri, sulama birlikleri, esnaf odaları, muhtarlar, çiftçiler, parti temsilcileri, STK'lar, TEMA ve TURÇEP Gönüllüleri, TEMA Vakfı Onursal Başkanı Hayrettin KARACA, TEMA Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Lütfü BAŞ, TEMA Vakfı Yönetim Kurulu Başkan Vekili Deniz ATAÇ, TEMA Vakfı Genel Müdürü Prof. Dr. Orhan DOĞAN olmak üzere yaklaşık 200 kişi katıldı.

Panel'de "Madencilik İnsan ve Üretim Üzerine Etkileri" İTÜ Kimya Metalurji Fakültesi Metalurji ve Malzeme Mühendisliği Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. İsmail DUMAN, "Madencilik Uygulama ve Yöntemleri" Jeoloji Yük. Müh. Tahir ÖNGÖR, "Madencilik, Toprak, Bitki ve Su üzerinde Etkileri" Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Toprak Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Yusuf KURUCU ve "Turgutlu'nun Tarımsal Potansiyeli ve Geleceği" 9 Eylül Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Yaşar UYSAL tarafından katılımcılara anlatıldı. Toplantı sonrasında elde edilen bilgi ve tecrübelerin ışığında aşağıda yer alan sonuç bildirgesi hazırlandı. Buna göre;

- İngiltere Merkezli European Nickel PLC'nin Türkiye'de kurduğu SARDES Nikel Madencilik A.Ş tarafından Manisa'nın Turgutlu İlçesi Çaldağı Mevki'inde işletmeye başlanılan nikel madeni, toprağa, suya, havaya ve dolayısıyla tüm ekosisteme zarar verecek, kesilecek ağaçlar ve tahrip edilecek orman nedeniyle erozyon, heyelan ve sel tehlikesi tetiklenecektir.
- SARDES Nikel Madencilik A.Ş.'nin orman alanında, açıkta, 15 milyon ton sülfürik asit kullanarak doğaya, canlılara ve insanlara vereceği zarar, yalnızca Turgutlu ve çevresiyle sınırlı kalmayacaktır. Bu faaliyet Manisa'dan İzmir'e, Gediz, Foça ve Menemen ovalarına kadar çok geniş bir alanda ülkemizin en verimli tarım topraklarını yok edecek bir felakete dönüşecektir.
- SARDES Nikel Madencilik A.Ş.'nin Turgutlu'da işletmeye başladığı maden, ülkemize herhangi bir ekonomik değer sağlamayacaktır. Aksine, yörenin potansiyel tarımsal üretimini, flora ve faunasını yok edecek, insan sağlığının ciddi şekilde bozulmasına neden olacaktır.
- ÇED Raporu'nda belirtildiği kadarıyla şirketin 15 yılda toplam yararı 163 milyon dolar olacaktır. Turgutlu'nun 15 yıllık tarım üretimi ise 5.1 milyar dolar tutmaktadır. Sadece bir defa kazanılacak olan 163 milyon dolar için devlet her 15 yılda elde edebileceği 5.1 milyar dolarlık ekonomik potansiyeli riske atmaktadır.

Geleceğimiz için : Tasarruf ve geri dönüşüm

TEMA Türkiye Erozyonla Mücadele, Ağaçlandırma ve Doğal Varlıkları Koruma Vakfı

PK 216 34330 Levent - İstanbul/TÜRKİYE

Çayır Çimen Sok. Emlak Kredi Blokları A2 D: 10 34330 Levent - İstanbul/TÜRKİYE

Tel: +90 (212) 283 78 16 (PEX) Faks: +90 (212) 281 11 32 E-Posta: tema@tema.org.tr www.tema.org.tr

Bağış: T. İş Bankası Levent Şiş. 604332 - Ziraat Bankası Levent Şiş. 1578612-5002 - T. Vakıflar Bankası Levent Şiş. 2014282 Hs.

- Bölgenin başına geleceklere öngörmek için Kıbrıs Lefke Gemikonağı'nda yaklaşık 35 yıl önce yine yabancılar tarafından sülfürik asit ile açıkta liç yöntemiyle bakır işletmeciliği yapılan ve adeta atom bombası atılmış bir şekilde kaderine terk edilen sahayı görmek ve ibret almak gereklidir. 35 yıl geçmesine rağmen bölgenin en önemli tarımsal ürünü portakal ve mandalinalar halen suda bulunan alüminyum gibi metaller yüzünden zehirlenmekte, alzheimer gibi hastalıkların kaynağı olarak görülerek tüketime sunulmamaktadır.
- Maden çıkarma faaliyeti sonucu oluşacak sülfürik asit sisi, hem buharlaşma yoluyla hem de gazlarla taşınarak atmosfere dağılır ve kaynağından yüzlerce kilometre uzağa sürüklenip iklimsel koşullara göre kırığı, çığ, yağmur, kar ve rüzgar vb etkenlerle onbinlerce dönüm alandaki toprağa, suya, yaprağa, çiçeğe, üzüm bağlarına, domatese, salatalığa, bibere, kısacası doğaya ve kentsel yaşama karışacaktır.
- Bölgedeki madencilik faaliyeti için firma tarafından alınan ÇED (Çevre Etki Değerlendirmesi) Raporu bilimsellikten uzak ve kesinlikle gerçekçi değildir. İşletmenin çıkarları gözetilerek hazırlanmış taraflı ve ne yazık ki; geleceğimizi tehdit eden unsurların çoğu Rapor'da atlanmış ya da göz ardı edilmiştir.
- Madencilik faaliyeti sırasında çıkacak pas (kirlenmiş toprak vb) ve atıklar sahadan başka bir yere taşınamayacak kadar büyük hacimde olacaktır. Taşınmak istense dahi taşıma maliyeti çok yüksek olacak, kirlenmiş atıkların daha çok alana yayılması bir başka risk olarak karşımıza çıkabilecektir. Kaldı ki, ÇED Raporu'nda belirtilse de gibi bu alanların eski haline getirilmesi ve bitkilendirilmesi kocaman bir hayaldir.
- Şirketin yapısına bakıldığında İngiltere kökenli olduğu ve buradaki faaliyetten elde edilecek gelirin gerçekte bu ülke dışında hiç kimseye faydası olmayacağı, hatta Türkiye'nin tarımsal ihracatı ile iç tüketim ürünlerinin merkezi olan bu bölgeden bir daha hiçbir şekilde ekonomik değer elde edilemeyeceği açıktır. Türkiye'ye kalacak olan;
  - Zehirlenmiş toprak, su ve hava
  - Kurumuş ağaçsız, bitkisiz, ormansız, hayvansız çorak topraklar,
  - Hastalanan, zehirlenen insanlarımız,
  - Susuzluk ve kuraklık,
  - Aç kalan, karnını doyuramadığı için bir zamanlar çok verimli olan, topraklarını geride bırakarak göç etmek zorunda kalan insanlarımız,
- Halihazırda bölgenin tarımsal faaliyetlerini ancak karşılayabilen yeraltı ve yerüstü su varlığımız kirlenecek, ÇED'de varlığından bile bahsedilmeyen arsenle kirlenen su hiçbir şekilde tekrar kullanılamayacak, kullanılsa bile arsen temas ettiği her şeyi zehirleyecektir.
- İşletme günde 12.000 ton su kullanacaktır. ÇED Raporu'na göre suyun Gediz'den çekileceği vurgulanmakta ve yaz döneminde Gediz kuruyacağı için yeraltı sularından takviye yapılacağı belirtilmektedir. Ancak, bu raporun ekine koydukları DSİ Hidroloji Raporu'na göre; yaz dönemine denk gelen 4 ay süresince Gediz'den su çekilemeyeceğini açıkça ortaya koymaktadır. Yani aylar boyunca, gereksinim duyulacak bütün su yer altı su varlığımızdan karşılanmak durumundadır. ÇED Raporu'nu hazırlayanlar suyun yetmeyeceği bilindiği halde varolmayan kaynakları varmış gibi göstererek Çevre ve Orman Bakanlığı'nı yanıltmıştır.

Geleceğimiz için : Tasarruf ve geri dönüşüm

TEMA Türkiye Erozyonla Mücadele, Ağaçlandırma ve Doğal Varlıkları Koruma Vakfı

PK 216 34330 Levent - İstanbul/TÜRKİYE
Çayır Çimen Sok. Emlak Kredi Binaları A2 D: 10 34330 Levent - İstanbul/TÜRKİYE
Tel: +90 (212) 283 78 16 (PEX) Faks: +90 (212) 281 11 32 E-Posta: tema@tema.org.tr www.tema.org.tr

Bağış: T. İş Bankası Levent Şiş. 604332 - Ziraat Bankası Levent Şiş. 1578612-5002 - T. Vakıflar Bankası Levent Şiş. 2014282 Hs.

- Maden İşletmesi'nin su ihtiyacı karşılanamayacak kadar çok miktardadır. Aslında kullanılmaması, kirletilmemesi ve kuraklık gibi zor günler için saklanması gereken yeraltı su varlığımız bile yetersiz kalacaktır. Tarımsal sulama ve kentsel ihtiyaçlar karşılanamayacak hale gelecek, çiftçiler, köylüler ve kentliler kimin ne kadar su alacağı konusunda karşı karşıya gelecektir.
- Çevreyi olumsuz etkileyecek unsurlardan biri de cevherin içinde bulunan kromdur. 750.000 ton krom kütlesi sülfürik asit uyarımına maruz kalacaktır.
- Sultani üzümü Turgutlu'nun dünyaca ünlü ve en önemli ihraç ürünüdür. Bu dünyada eşsiz ve güzel ürün yok olunca Turgutlu'nun Sultani üzümünün Dünya başkenti olma özelliği ortadan kalkacaktır.
- Nikel madeni için Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından 336,91 hektar orman alanı tahsis edilmiştir. Maden açılırsa yeni alınacak izinlerle bu alan 1.831 hektara ulaşacaktır. Bu alanda 2 milyona yakın ağaç ve fidan bulunmaktadır. Açık arazide yapılması planlanan madencilik faaliyetleri nedeniyle kesileceği öngörülmüş olan 300.000'den çok daha fazla ağacın kesileceği açıkça ortadadır. BUGÜN MADEN SAHASI İÇİN RUHSAT VEREN ÇEVRE VE ORMAN BAKANLIĞI 1970'Lİ YILLARDA EROZYON KONTROLÜ VE SELLER İÇİN BU SAHADADA KENDİ DİKTİĞİ 30 YAŞINDAKİ AĞAÇLARIN KESİLMESİNİN ÖNÜNÜ AÇMAKTADIR.
- Madenin bulunduğu ormanlık bölgede ağaçlar kesilecek, toprak delik-deşik edilecek, akışkan killi toprağı tutacak yeşil örtü ortadan kalkınca daha önce çok sayıda kayıplara neden olan sel, heyelan ve yamaç kaymaları tehlikesi ile yeniden tetiklenerek daha da büyük can, mal ve toprak kayıplarına neden olacaktır.
- 15 yıllık işletme ömrünün herhangi bir anında yeniden sel oluşursa, milyonlarca ton sülfürik aside bulanmış, milyonlarca ton kırılmış cevher yığını, çamur halinde ovaya akacaktır. Diğer yandan yapılan jeolojik incelemede açık arazide depolanması planlanan atıkların orta veya büyük şiddetle yaşanacak bir deprem ile göçeceği tespit edilmiştir.
- Bölgenin deprem kuşağında bulunduğunu dikkate bile almayan ÇED Raporu'nda madenin su ihtiyacını karşılayacak, yüksek asit çözeltili zehirli atıklar ile diğer zehirli maddelerin depolanacağı yüksekliği 16-24 metre, genişliği 123-270 metre arasında değişen 5 adet açık depo yapılacağı yer almaktadır. Ancak, Uluslararası Baraj Komisyonu kriterine göre, 15 metreyi aşan tüm su yapıları baraj olarak kabul edilmektedir. ÇED Raporu'nda depo olacağı belirtilen yapılar aslında büyük barajlardır. Bu ifade ile gerek maden iznini verecek merciler, gerekse kamuoyu yanıltılmaktadır. Sahada, rapora göre depo, teknik tanıma göre baraj yapımı için kaya/toprak dolgu kullanılacaktır. Bu da yörede;
  - Ek kazılar yapılacak ve ek orman tahribatı yaşanacaktır.
  - Kazılan alanları doldurmak için bölgede yeni alanlar kazılarak verimli üst tabaka killi toprak çalınarak yeni tahribatlara sebep olunacaktır.

Geleceğimiz için : Tasarruf ve geri dönüşüm

TEMA Türkiye Erozyonla Mücadele, Ağaçlandırma ve Doğal Varlıkları Koruma Vakfı

PK 216 34330 Levent - İstanbul/TÜRKİYE

Çayır Çimen Sok. Emlak Kredi Blokları A2 D: 10 34330 Levent - İstanbul/TÜRKİYE

Tel: +90 (212) 283 78 16 (PEX) Faks: +90 (212) 281 11 32 E-Posta: tema@tema.org.tr www.tema.org.tr

Bağış: T. İş Bankası Levent Ş. 604332 - Ziraat Bankası Levent Şb. 1578612-5002 - T. Vakıflar Bankası Levent Ş. 2014282 Hs.

- Baraj seddelerinde kullanılacak lateritik kilin özgün yapısı gereği dayanıklılığının zayıf olması, şiddetli yağışlar veya kuraklık sonucunda çökme riski taşımaktadır. Üstelik böylesi bir deprem kuşağında olan yörede dik yamaçlarda yapılmak istenen zehir dolu depo ve barajların üzerimize yıkılması ve sellerle taşınması ihtimali göze alınamayacak kadar büyük bir yaşamsal tehlikedir.
- Nikel madeninin çağ dışı açık liç teknolojisi ile aslında Devasa Açık hava Kimya Fabrikası gibi topraktan çıkarılması ilk kez Turgutlu'da uygulanacaktır. Ne ülkemiz ne de bir başka ülke bu şekilde vahşi madencilik kesinlikle hak etmemektedir.
- Başta bölge halkı, üreticiler, esnaflar, odalar, dernekler, STK'lar olmak üzere TURÇEP ve TEMA Vakfı, Çaldağı'nda Çevre ve Orman Bakanlığı'nın izni ile SARDES firması tarafından yapılmak istenen nikel madenciliğini; ülkemizin doğal varlıklarının göz göre göre katledilmesi olarak nitelendirmektedir. Kısa vadede uygulamaya konulacak eylem planı şu şekildedir:
  - Çevre ve Orman Bakanlığı yasal süreç içinde de takip edilen bu girişime izin vermekten vazgeçmelidir.
  - TEMA Vakfı ve TURÇEP hem hukuki alanda ve hem de sahada halkımız adına konunun takipçisidir.
  - Sorunu birinci elden yaşayacak bölge halkının bilinçlenmesi için bilgilendirme toplantıları yapılacaktır. Ev-ev gezilerek işletmenin yaratacağı olumsuzluklar anlatılacaktır.
  - Konunun ülke genelinde duyurulması için medyanın desteği şarttır. Medya sürekli, doğru, hızlı ve bilimsel temelleri sağlam bilgilerle beslenecektir.
  - Bölge halkına konunun vehameti el broşürleri, afiş, videolar vb görsel ağırlıklı malzemeler ile anlatılacaktır.
  - SARDES firması ile ilgili olarak İngiltere ve söz konusu firmaya kredi vermesi sebebiyle Çin Halk Cumhuriyeti'nin ülkemizdeki başkonsolosluklarına bilgilendirici ve kınayan yazılar gönderilecektir.
  - Türkiye genelinde sahip olduğumuz doğal varlıklara sahip çıkacak ve tüm bu süreci protesto edecek bireysel mektup ve elektronik posta eylemi başlatılacaktır.

ÇALDAĞI ÇALINMASIN!

TEMA VAKFI

TURGUTLU ÇEVRE PLATFORMU

Geleceğimiz için : Tasarruf ve geri dönüşüm

TEMA Türkiye Erozyonla Mücadele, Ağaçlandırma ve Doğal Varlıkları Koruma Vakfı

PK 216 34330 Levent - İstanbul/TÜRKİYE

Çayır Çimen Sok. Emlak Kredi Blokları A2 D: 10 34330 Levent - İstanbul/TÜRKİYE

Tel: +90 (212) 283 78 16 (PEX) Faks: +90 (212) 281 11 32 E-Posta: tema@tema.org.tr www.tema.org.tr

Bağış: T. İş Bankası Levent Şb. 604332 - Ziraat Bankası Levent Şb. 1578612-5002 - T. Vakıflar Bankası Levent Şb. 2014282 Hs.

Geleceğimiz için : Tasarruf ve geri dönüşüm

TEMA Türkiye Erozyonla Mücadele, Ağaçlandırma ve Doğal Varlıkları Koruma Vakfı

FK 216 34330 Levent - İstanbul/TÜRKİYE

Çayır Çimen Sok. Emlak Kredi Blokları A2 D: 10 34330 Levent - İstanbul/TÜRKİYE

Tel: +90 (212) 283 78 16 (PEX) Faks: +90 (212) 281 11 32 E-Posta: tema@tema.org.tr www.tema.org.tr

Bağış: T. İş Bankası Levent Ş. 604332 - Ziraat Bankası Levent Ş. 1578612-5002 - T. Vakıflar Bankası Levent Ş. 2014282 Hs.

